

Η ΒΕΝΕΤΙΑ ΚΑΙ Η ΘΑΛΑΣΣΑ

Σύντομη περιγραφή του έργου VEN.I.V.A.

Το VEN.I.V.A. (Venetian Virtual Archives - Εικονικά Βενετικά Αρχεία) ξεκίνησε το Νοέμβριο του 1995 και χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του αρμόδιου για τις τεχνολογικές καινοτομίες προγράμματος ESPRIT. Για την υλοποίηση του συνεργάζονται ιδιωτικές επιχειρήσεις και πολιτιστικοί οργανισμοί από τρεις ευρωπαϊκές χώρες, την Ιταλία, την Αυστρία και την Ελλάδα.

Η Ιταλία εκπροσωπείται από τον εκδοτικό οίκο Marsilio Editori, την εταιρεία πληροφορικής EDS-Italia, το Κρατικό Αρχείο της Βενετίας και την Εθνική Μαρκιανή Βιβλιοθήκη. Η Αυστρία, από το Πολυτεχνείο της Βιέννης και τα Εθνικά Αρχεία της χώρας. Τέλος, από ελληνικής πλευράς συμμετέχουν το Πανεπιστήμιο της Κρήτης, η εταιρεία παροχής υπηρεσιών πληροφορικής Multimedia System Center, η εταιρεία τηλεοπτικών υλικών Intracom, το Ίδρυμα Μελετών Λαμπράκη και το Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης (Ιστορικό και Παλαιογραφικό Αρχείο). Οι πολιτιστικοί εταίροι πρόσφεραν το υλικό, τις γνώσεις για τη μεθοδική επεξεργασία του καθώς και την εμπειρία από τη μέχρι σήμερα χρήση του. Αντίθετα, από τη μεριά των ιδιωτικών εταιρειών και των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων επιδιώχθηκε η μεριστοποίηση της αξιοποίησης και προβολής του υλικού με τη χρήση της πληροφορικής και των τηλεοπτικών.

Αντικείμενο του VEN.I.V.A. αποτελούν τα τεκμήρια, τα οποία φυλάσσονται σε βιβλιοθήκες και αρχεία. Ποι συγκεκριμένα, το έργο στοχεύει να επιτρέψει την πρόσβαση σε έγγραφα, χάρτες, αρχιτεκτονικά σχέδια, χειρόγραφα και έντυπα βιβλία, τα οποία είναι διασκορπισμένα σε αρχεία και βιβλιοθήκες της Ιταλίας, της Αυστρίας και της Ελλάδας. Το ιστορικό πλαίσιο, μέσα στο οποίο κινείται το VEN.I.V.A., συμπίπτει με αυτό της Γαλιανότητας Δημοκρατίας

της Βενετίας, εκτείνεται δηλαδή από το μεσαίωνα μέχρι το 1797. Γενικό θέμα είναι οι πολιτικές, οικονομικές και πολιτιστικές σχέσεις που αναπτύχθηκαν τη συγκεκριμένη περίοδο ανάμεσα στη Βενετία και σε περιοχές του σημερινού εθνικού χώρου της Αυστρίας και της Ελλάδας.

Στα πλαίσια του VEN.I.V.A. δημιουργήθηκε δοκιμαστικά ένα "εικονικό αρχείο" στο διαδίκτυο Internet, το οποίο φιλοδοξεί να αποτελέσει ένα πρότυπο των πληροφοριακών συστημάτων που θα χρησιμοποιηθούν την επόμενη δεκαετία από τα δημόσια και ιδιωτικά ιστορικά αρχεία και βιβλιοθήκες, για την υποστήριξη ερευνητικών και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Ο τελικός στόχος είναι η πιλοτική εγκατάσταση μιας σειράς σταθμών εργασίας στους πολιτιστικούς οργανισμούς που συμμετέχουν στο έργο. Έτσι, το κοινό που θα επισκέπτεται έναν οργανισμό θα έχει πρόσβαση σε ψηφιοποιημένο υλικό, το οποίο στην πραγματικότητα είναι διασκορπισμένο, και μερικές φορές, λόγω της φύσης του, αδύνατον να επιδειχθεί. Παράλληλα, οποιοσδήποτε έχει δυνατότητα πρόσβασης στο διαδίκτυο Internet θα μπορεί, με περιοριστικούς όρους, να επισκεφθεί το υλικό.

Η συμβολή του VEN.I.V.A. δεν σταματά στην ταυτόχρονη μελέτη γεωγραφικώς απομακρυσμένων τεκμηρίων, αλλά προσφέρει στο χρήστη νέες δυνατότητες αξιοποίησης τους με την τρισδιάστατη αναπαράσταση ιστορικών τόπων και μνημείων καθώς και με την οργανωμένη πλοήγηση σε τεκμήρια, τα οποία ανήκουν σε κοινούς ιστορικούς και θεματικούς άξονες. Επιπλέον, ο χρήστης θα έχει στη διάθεσή του πληθώρα υπηρεσιών σχετικά με την αναζήτηση, τη μελέτη και την αναπαραγωγή των τεκμηρίων. Συνολικά, το έργο στοχεύει με τη χρήση των σύγχρονων τεχνολογιών να προσφέρει μια καινοτόμο υπηρεσία στον τομέα της μελέτης των τεκμηρίων αρχείων και βιβλιοθηκών.

Περιγραφή του προγράμματος VEN.I.V.A. υπάρχει στο <http://www.tin.it/veniva>. Μια πρώτη παρουσίαση του "εικονικού αρχείου" υπάρχει στο δίκτυο, στη διεύθυνση: <http://www.tin.it/veniva/avv/archivio/isp/veniva.htm>

Στέφανος Πετροχείλος
Μηχανικός Πληροφορικής

A Short Description of the VEN.I.V.A. Project

S. Petrocheilos

The VEN.I.V.A. (Venetian Virtual Archives) project started in November 1995 and is financed by the European Union through the ESPRIT program, responsible for innovations in technology. Private firms and cultural organizations from three European countries —Italy, Austria, and Greece— collaborate for its realization. VEN.I.V.A.'s subject are the various records and documents, dated from the Medieval period to 1797, that are kept in

libraries and archives. VEN.I.V.A. aim at the creation of a consultation system of archival and bibliographic materials belonging to different organizations, which will be available on the Internet. The organizations will be virtually connected so that both on-site and on-line users will have access to the same documents through a series of free and added-value services. There is a description of the VEN.I.V.A. project in the <http://www.tin.it/veniva>, and a first presentation of the "virtual archive" in the net address <http://www.tin.it/veniva/av/archivio/isp/veniva.htm>.

"Η Βενετία και η Θάλασσα"

Στα τέλη του XIV αιώνα, η αποικιακή αυτοκρατορία της Βενετίας αρχίζει τη μεγάλη της επέκταση. Με διαδοχικές νίκες και ήττες η Γαληνοτάτη επεκτείνει τις κτήσεις της στην Ήβρα και ισχυροποιεί τις κτήσεις της στη Μεσόγειο. Το CD-ROM "Η Βενετία και η Θάλασσα" είναι η αφήγηση των ιστορικών γεγονότων που συνέβησαν μεταξύ της Δημοκρατίας και των παραθαλάσσιων κτήσεων της στην Ελλάδα: Κρήτη, Πελοπόννησο, Ιόνια νησιά. Πρόκειται για μια ιστορία αιώνων, η οποία καθορίστηκε από τις οικονομικές και εμπορικές παραμέτρους, τις περίπλοκες σχέσεις μεταξύ των Βενετών διοικητών και των διάφορων ελληνικών κοινωνικών τάξεων και την άμυνα εναντίον της τουρκικής απειλής.

Η δημοκρατία της Βενετίας ήταν ένας θεσμός που χαρακτηριζόταν

από ποικιλία οικονομικών, πολιτικών και πολιτιστικών τάσεων. Η έληξη από τη στεριά και η ροπή προς τη θάλασσα συνιστούσαν τους δύο πόλους ενός διλημματος που σημαδεύει την ιστορία της Γαληνοτάτης από τις αρχές της έως και την πτώση της το 1797, και καθορίζει τάσεις, επιλογές και τη συνείδηση της ταυτότητας της κυβερνώσας τάξης των πατρικών. Η διατήρηση και η διαχείριση του κράτους της θάλασσας δεν ήταν εύκολη για τη Βενετία.

Στα τέλη μάλιστα του 18ου αιώνα, ο Γενικός Προνοητής Δαλματίας και Αλβανίας, ο Πάολο Μπολντού, και ο Προνοητής των νήσων της Ανατολής Τζάκομο Νάνι, κατάλαβαν ότι ανάμεσα στις αιτίες που ευθύνονταν για την κρίση της Γαληνοτάτης βρισκόταν η απώλεια του ελέγχου πάνω στους ελληνικούς, αλβανικούς και δαλματικούς πληθυσμούς που κατοικούσαν στις παραθαλάσσιες κτήσεις της αυτοκρατορίας. Για να αποφύγει την επικείμενη παρακμή ο Τζάκομο Νάνι πρότεινε την επιστροφή στις παλαιές δημοκρατικές αρχές, στην αρχαία σωφροσύνη κατά την απονομή της δικαιοσύνης και στην ευστοργία των Βενετών κυβερνητών, οι οποίοι είχαν μάθει να κατανοούν και να προβλέπουν τις ανάγκες των υπηκόων, έτσι ώστε να καταπολεμούν, χάρη σε μια ενστικτώδη ικανότητα πρόβλεψης, τις πιο σφοδρές εντάσεις και τις διάφορες εστίες εξεγέρσεων. Την ίδια ώρα που ο Νάνι τόνιζε την ευθύνη της βενετικής άρχουσας τάξης, ο Μπολντού έδειχνε τη συμπάθεια του στον πολυάριθμο πληθυσμό των συνόρων του κράτους της θάλασσας, ο οποίος, με αντάλλαγμα την παραχώρηση προνομίων, εγγυώνταν την προστασία των περιοχών αυτών της Γαληνοτάτης. Οι πληθυσμοί της αφροετικής Μάνης αντιπροσώπευαν γι' αυτόν ένα υποδειγματικό μοντέλο: η απλή οργανωμένη δομή τους και η λιτότητα τους αντιπροσώπευαν ότι απέμεινε από τις δημοκρατικές αρετές, οι οποίες γρήγορα εφραπνίζονταν από την απομακρυσμένη μητρόπολη.

Ο Νάνι και ο Μπολντού, που ανήκαν στη δικαίωση τάξη της Βενετίας, φανερά νοσταλγοί του ένδοξο παρελθόν. Αυτοί όμως που καθόρισαν την εικόνα της Γαληνοτάτης με τις επιτυχίες και τις ήττες της ήταν οι άνθρωποι που από τον 14ο έως τον 18ο αιώνα

Pianta d'aviso della Piazza di Moser de Filseck, Tommaso Castelli, 1

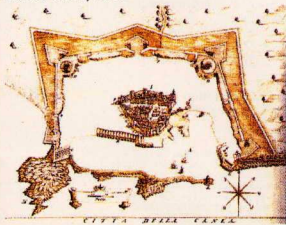

Archivio di Stato, Venezia. Provveditori alle Fortezze, dis. Diego a inchiostro, acquerellato su carta. 704 x 504 mm

κατείχαν τις χαμηλές διοικητικές θέσεις. Συχνά τους συναντάμε στο CD-ROM "Η Βενετία και η Θάλασσα" να συζητούν τις δυσκολίες στην παροχή νερού ή δημοκρατικών, ή να προσπαθούν να επιλύσουν τις διαμάχες μεταξύ των Ρωμαιοκαθολικών και των Ορθόδοξων κληρικών. Δεν ξέρουμε σχεδόν τίποτα γι' αυτούς -έχουν σωθεί κάποιες επιστολές προς τις αρχές της πρωτεύουσας και ελάχιστα οικογενειακά ιστορικά-, αλλά τα κοινά τους βιώματα μια επιτρέπουν να αντιληφθούμε τις πραγματικές διαστάσεις ενός βασικού θέματος αυτού του CD-ROM: της σημασίας των ορίων στην ιστορία του βενετικού πολιτισμού. Έχοντας αναλύσει την περιοχή των συνόρων μεταξύ της Ανατολής και της Δύσης, μεταξύ της βενετικής δύναμης και της τουρκικής απειλής, ανακαλύψαμε ότι ακόμα και τα πολιτιστικά όρια των κατοίκων της ήταν αβέβαιο και αμφίβολο. Σ' αυτήν τη μεταβαλλόμενη κατάσταση, η αίσθηση της ταυτότητας και του ανήκειν έχασε τη σταθερότητα της, κάτι που βέβαια δεν συνέβη στους κατοίκους της παλικής ενδοχώρας.

Η Κύπρος και η Πελοπόννησος, η Εύβοια (τότε γνωστή ως Νεγροπόντε) και η Κέρκυρα, η Κρήνη και η Μεθώνη, οι οποίες κατακτήθηκαν και χάθηκαν σε διαφορετικές περιόδους της βενετικής ιστορίας, αποτελούσαν διάφορους σταθμούς της δημοκρατίας του μύθου της Γαληνοτάτης. Το CD-ROM "Η Βενετία και η Θάλασσα" είναι μία προσπάθεια να κατα-

Citta della Canea Ercole Nani, 1613

Biblioteca Nazionale Marciana, Venezia, Cod. It. IV, 17 (=5064), c. 11r
Disegno a inchiostro su carta, 277 x 417 mm

λάβουμε πώς οι Βενετοί αντιλήφθηκαν, αν όχι ανακάλυψαν, την ταυτότητά τους. Παράλληλα, αποτελεί μια παρατήρηση των κατοίκων των νησιών, των πόλεων και των κάστρων, για να καταλάβουμε αφενός μεν τους τύπους αντίστασης στη βενετική εισβολή, αφετέρου δε τις ειρηνικές σχέσεις που δημιουργήθηκαν με οικογενειακούς δεσμούς και πιστές συμμαχίες. Το προσκίγιο για τα γεγονότα αυτά ήταν οι κοινωνικοί και οι εκκλησιαστικοί οργανισμοί, η αστική ανάπτυξη και η αντιπαράθεση μεταξύ των παλαιών τεχνικών και των νέων ανακαλύψεων. Αυτά είναι τα βασικά θέματα. Επιπλέον, ο αναγνώστης, ενώ θα "πλοηγεί" –για λέξη που σήμερα χρησιμοποιείται πολύ, αλλά είναι κατ' εξοχήν κατάλληλη σ' αυτήν τη συζήτηση για τη θάλασσα–, μπορεί να ανακαλύψει νέα μονοπάτια και άλλες στρατηγικές αναπάρτασης των περιτλοκών θεμάτων αυτής της μεσογειακής ιστορίας.

Αλφρέντο Βιτζιάνο
Ιστορικός-Ερευνητής

Venice and the Sea

A. Vitziano

The colonialist Venetian Empire starts its great expansion in the late fourteenth century.

The CD-ROM "Venice and the Sea" is the narration of the historic events concerning the Serenissima Republic and its marine colonies in Greece, Crete, the Peloponnese, the Ionian Islands. This centuries long history was affected by the financial and commercial parameters, the complicated relations between the Venetian administrators and the various Greek social classes, and by the necessity of defense against the Turkish threat.

Αρχείο: Οι προκαταλήψεις και η ελληνική πραγματικότητα

Τα αρχεία, μαζί με τα μουσεία και τις βιβλιοθήκες, διαφυλάσσουν ένα σημαντικό κομμάτι της ανθρώπινης εμπειρίας. Ωστόσο τα αρχεία είναι πολύ λιγότερο γνωστά από τις άλλες δύο κατηγορίες ιδρυμάτων. Το ευρύ κοινό άλλωστε σπάνια γνωρίζει το περιεχόμενό τους και ακόμα σπανιότερα τα επισκέπτεται. Το βασικότερο εμπόδιο στην επαφή του κοινού με τα τεκμήρια, τα οποία φυλάσσονται στα αρχεία, είναι ασφαλώς η εικόνα που έχει σχηματίσει ο μέσος πολίτης για το αρχείο και τη χρησιμότητά του. Τα παλιά χαρτιά, η υγρασία και οι αποστεωμένες μορφές των αγέλαστων "αρχαιοφυλάκων" είναι τα σταθερά στοιχεία του σινειριμού που εξα-

κολουθεί να προκαλεί ακόμα και σε ένα καλλιεργημένο κοινό η λέξη "αρχείο".

Πρόκειται σφεδράτα για μία υποβαθμισμένη εικόνα, η οποία αδικεί τα αρχεία και στρείει από τον κόσμο μια σημαντική πηγή γνώσης, ενημέρωσης και, σε ορισμένες περιπτώσεις, ψυχαγωγίας. Σε πολλές χώρες του εξωτερικού η πλειοψηφία, κάποτε μεγαλύτερη από 50%, του κοινού των αρχείων είναι απλοί αναγνώστες, οι οποίοι ασχολούνται με τη γενεαλογία και την ανακάλυψη της οικογενειακής τους ιστορίας. Σε άλλες παλι περιπτώσεις, οι αρχαίοι οργανισμοί έχουν δημιουργήσει ειδικα παιδευτικές υπηρεσίες που

Μοντέλο βενετικής φούστας (είδος σκάφους)

Modello di fusta veneziana
-sec. XVII

Museo Civico Correr, Venezia

Άποψη και προοπτικό σχέδιο της Κέρκυρας

Veduta e prospetto di Corfu
G. Maria Mauromatti, 1735 ca.

Archivio di Stato, Venezia, Miscellanea Mappe, n. 1378
Disegno a inchiostro, acquerellato su carta, su due fogli incollati, 503 x 730 mm

εξηγούν σε παιδιά και ενήλικους πώς ο καθένας μας δημιουργεί καθημερινά το δικό του προσωπικό αρχείο και πώς αντανακλώνται σε αυτό οι καθημερινές μας δραστηριότητες. Έτσι, μεγάλος αριθμός επισκεπτών εξοικειώνεται με την ιδέα πως το αρχείο περιλαμβάνει στοιχεία που τον ενδιαφέρουν άμεσα, αφού σχετίζονται με τον ίδιο, με την οικογένειά του, με τη γειτονιά του, με την ιστορία του τόπου του.

Δυστυχώς στη χώρα μας, λόγω ιστορικού αλλά και αδυναμίες οργανωτικές έχουν συντηρηθεί την εικόνα του αρχείου-μουσείου και έχουν απομακρύνει το ευρύ κοινό από μια πηγή πληροφοριών, η οποία, σε τελική ανάλυση, αποτελεί δικό του κτήμα. Για την έλλειψη αρχειακής συνείδησης στη χώρα μας εύλογα είναι τα όσα έγραφε στα 1914 ο λόγιος Σπυρίδων Λάμπρος, ο οποίος χρησίμασε και πρωθυπουργός: "παλιά

αρχεία πολλών νομαρχιών δεν υπάρχουν, ενώ οικείων εγγράφων απειμποληθέντων εκόστωτε προς περιτύλιξη σαρδελιών και κανιού". Πραγματικά, οι απώλειες εγγράφων, απειλούμενες είτε σε ιστορικές περιπτώσεις είτε στην αμέλεια των ιδυνόντων, έχουν ακρωτηριάσει τον αρχαιολογικό πλούτο της χώρας.

Σήμερα που, κάτω από την πίεση της πληροφορικής, η λέξη *αρχείο* επανέρχεται στο καθημερινό μας λεξιλόγιο, είναι απαραίτητο να προβούμε σε ορισμένες διευκρινίσεις. Καταρχήν ο όρος περιλαμβάνει τρεις διαφορετικές έννοιες, τις οποίες είναι χρήσιμο να διακρίνουμε: α) Του συνόλου των τεκμηρίων, β) Της αρχαιολογικής υπηρεσίας, γ) Του κτηρίου. Με την πρώτη έννοια, το αρχείο αποτελεί μια κατηγορία πρωτογενών μαρτυριών εξαιρετικά χρήσιμη για τους ιστορικούς. Η *αρχαιονομία*, ο επιστημονικός κλάδος οργάνωσης και διαχείρισης των αρχείων, ορίζει το αρχείο ως "το σύνολο των τεκμηρίων, ανεξαρτήτως χρονολογίας, ύλης και σχήματος, το οποίο έχει δεχθεί ή παραγάγει ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του". Συνεπώς, το αρχείο είναι η φυσική αντανάκλαση των δραστηριοτήτων ενός νομικού ή φυσικού προσώπου.

Το αρχείο δεν πρέπει να συγχέεται με τη βιβλιοθήκη. Τα τεκμήρια ενός αρχείου παράγονται παρεμπιπτόντως – ως μέσον, προκειμένου λ.χ. να πραγματοποιηθεί μία δικαιοπραξία, να συμφωνηθεί μία εμπορική πράξη, να δοθεί μία διαταγή ή να εξομολογηθεί ένας έρωτας. Αντίθετα, τα βιβλία δεν είναι το μέσον αλλά ο στόχος της συγγραφικής δραστηριότητας. Γι' αυτό, το βιβλίο έχει καθαυτό (λογοτεχνική ή επιστημονική) αξία, και όχι ως τεκμήριο, ως μαρτυρία, ως απόδειξη ενός γεγονότος.

Ωστόσο το αρχείο δεν περιορίζεται στα γραπτά τεκμήρια – αυτές άλλωστε είναι ο λόγος για τον οποίο χρησιμοποιούμε τον όρο *τεκμήριο*, αντί του *έγγραφο*, που χρησιμοποιείται παλαιότερα. Σε παλαιότερες εποχές, τα αρχεία, εκτός από τα γραπτά τεκμήρια, περιλάμβαναν χάρτες και σχέδια. Σήμερα τα υποστρώματα έχουν σημαντικά διαφοροποιηθεί: φωτογραφίες, κασέτες, δίσκοι, μικροφίλμ, δισκέτες και λοιπά μηχανικά υποστρώματα είναι μέρος μόνο των ποικίλων υλι-

κών, τα οποία, παράλληλα προς το χαρτί, χρησιμοποιούνται για την επικοινωνία και την καταχώριση των πληροφοριών.

Μια τελευταία πλάνη που πρέπει να διαλυθεί είναι ο περιορισμός του αρχείου στα "παλαιά έγγραφα". Καθημερινά δίπλα μας, κάθε ιδιώτης (επιχειρηματίας, καλλιτέχνης, πολιτικός ή απλός πολίτης) και κάθε οργανισμός (υπουργείο, δήμος, επιχείρηση, σωματείο κ.λπ.) παράγει αρχαιολογικό υλικό, το οποίο θα αποτελέσει την πρώτη ύλη για τον ιστορικό του μέλλοντος. Έτσι, η αρχαιονομία, παρότι γεννήθηκε στη σκιά των ιστορικών σπουδών, βαθμιαία έχει περιλάβει στο αντικείμενό της και τα λεγόμενα "νεοεργά αρχεία".

Προκειμένου για τα ελληνικά αρχεία, τα κενά και η ποικιλία των αρχαιολογικού καθρεπτίζουν τα συμβάντα της νεοελληνικής ιστορίας. Από τη μια μεριά η απουσία ελληνικού κράτους αναδεικνύει την ορθόδοξη εκκλησία ως το σημαντικότερο παραγωγό και διαχειριστή αρχαιολογικού υλικού. Ταυτόχρονα, πηγές της ελληνικής ιστορίας έχουν αποτυπωθεί σε βενετικά και οθωμανικά τεκμήρια ή φυλάσσονται σε αρχαϊκές υπηρεσίες ξένων χωρών. Από την άλλη μεριά, οι συνεχείς ιστορικές περιπτώσεις – και κάποτε οι φυσικές καταστροφές – και η αδυναμία του νεοελληνικού κράτους να δημιουργήσει ένα δίκτυο αρχαιολογικών υπηρεσιών συνέτειναν στην απώλεια σημαντικού υλικού.

Το ελληνικό κράτος έπρεπε να αναμενεί έως το 1914 για να δει την ίδρυση των Γενικών Αρχείων του Κράτους. Αντίθετα, τα Ιόνια νησιά είχαν προ πολλού αποκτήσει όλα ειδικές αρχαιολογικές υπηρεσίες, τα λεγόμενα "Αρχαιοφυλακεία", τα οποία ιδρύθηκαν σε Βενετοκρατία και διατηρήθηκαν κατά την περίοδο της αγγλικής Προστασίας. Τα πλουσιότερα και σημαντικότερα αρχεία των Ιονίων νήσων βρίσκονται βεβαίως στην Κέρκυρα, η οποία υπήρξε η έδρα του Βενετού προβλεπτή, ενώ σημαντικά τεκμήρια βρίσκονται και στα υπόλοιπα νησιά – με εξαίρεση το αρχείο της Ζακύνθου, το οποίο καταστράφηκε από την πυρκαγιά που ακολούθησε τους σεισμούς του 1953.

Κατά συνέπεια, η Βενετοκρατία είναι από τις καλύτερα τεκμηριωμένες περιόδους της νεοελληνικής

ιστορίας. Τούτο συνάπτει άμεσα με την αποτελεσματική βενετική διοίκηση και την υποδειγματική γραφειοκρατία που τηρούσε τόσο στη μητροπόλη όσο και στις ελληνικές κτήσεις της. Είναι γνωστό πως κατά την παράδοση του Χάνδακα (1669) στους Οθωμανούς ένας από τους όρους ήταν και η διάωση των βενετικών αρχείων. Έτσι σούθηκε, και φυλάσσεται σήμερα στο Αρχείο Ιστορίας της Βενετίας, το αρχείο του Δούκα της Κρήτης, το οποίο αποτελεί μοναδική πηγή για την περίοδο αυτή. Επίσης στη Βενετία, και ειδικότερα στους χώρους του Ελληνικού Ινστιτούτου Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών, βρίσκεται το αρχείο της Ελληνικής Αδελφότητας του Αγίου Νικόλαου με σημαντικό τεκμήριο τόσο για την ελληνική κοινότητα όσο και για την εκκλησία της, την αρχιεπισκοπή Φιλαδέφειας.

• Ανδρέας Μπάγιας
Αρχαιολόγος

The Archives: Prejudices and the Greek Reality

A. Bayas

Archives, together with museums and libraries, preserve an important section of human experience. However, the archives are less well-known than the other two categories of institutions. The main obstacle for the acquaintance of the public with the records and documents kept in the archives is the picture of the middle citizen has of the archives and their utility. The term *archive* has three different, distinct meanings, that is the entity of records and documents, the archival service, and the building in which the archives are housed. Archives science, the scientific branch of organizing and handling archives, defines the archives as "the entity of records and documents, regardless of date, material and format, which has been accepted or produced by a person or legal body" – in the framework of his activities. Archives must not be confused with the library and it is not confined in the written records and documents. Archives science, although born in the shadow of the Historic Studies, has gradually included in its field the so-called "active archives". In Greece there is a low esteem for the archives and the archival institutions. Important archival documents have been destroyed due to historical reasons or organizational weaknesses. However, the archival institutions of the Ionian islands, which were first established by the Venetians, preserve an important amount of precious documents.